

Zoom på det ufaglærte arbejdsmarked

Yngre mænd og indvandrere er "de nye ufaglærte"

Ufaglærte har typisk været karakteriseret ved en almindelig dansk lønmodtager med ansættelse i den offentlige sektor eller i industrien. Sådan er det ikke længere. Hovedparten af de nye ufaglærte er unge mænd, hvor hver tredje har indvandrerbaggrund. AE's fremskrivninger af strukturerne på arbejdsmarkedet forudsiger, at flere tusinde ufaglærte står uden job inden for en tiårig periode. Analysen giver et fingerpeg om, hvem der er i farezonen for at ryge helt ud af arbejdsmarkedet.

af privatøkonom **Mie Dalskov** og stud.polit. **Andreas Mølgaard**

9. juli 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Det ufaglærte arbejdsmarked har ændret sig markant igennem de seneste 30 år. Tidligere udgjorde kvinder med dansk oprindelse størstedelen af det ufaglærte arbejdsmarked, mens størstedelen af de nye generationer af ufaglærte er mænd, hvoraf en tredjedel har indvandrerbaggrund.
- Analysen viser, at de "nye ufaglærte" fortrinsvis er koncentreret omkring storbyerne, og typisk finder ansættelse inden for servicefagene som fx salgs- og omsorgsarbejde.
- I analysen er der fundet en række forskellige *arketyper* ved hjælp af en statistisk analysemetode. De otte typer er: renovations- og transportarbejde, rengørings- og lagerarbejdere, omsorgsarbejdere, unge mænd i byggeriet, arbejdsmænd og landmænd, midaldrende ufaglærte i manuelt arbejde, industriarbejdere og kontoransatte.
- AE's fremskrivninger viser, at det danske arbejdsmarked vil stå med alt for mange ufaglærte allerede inden for en ti-årig periode. Derfor vil mange af de "nye ufaglærte" stå med en usikker fremtid på arbejdsmarkedet.

Kontakt

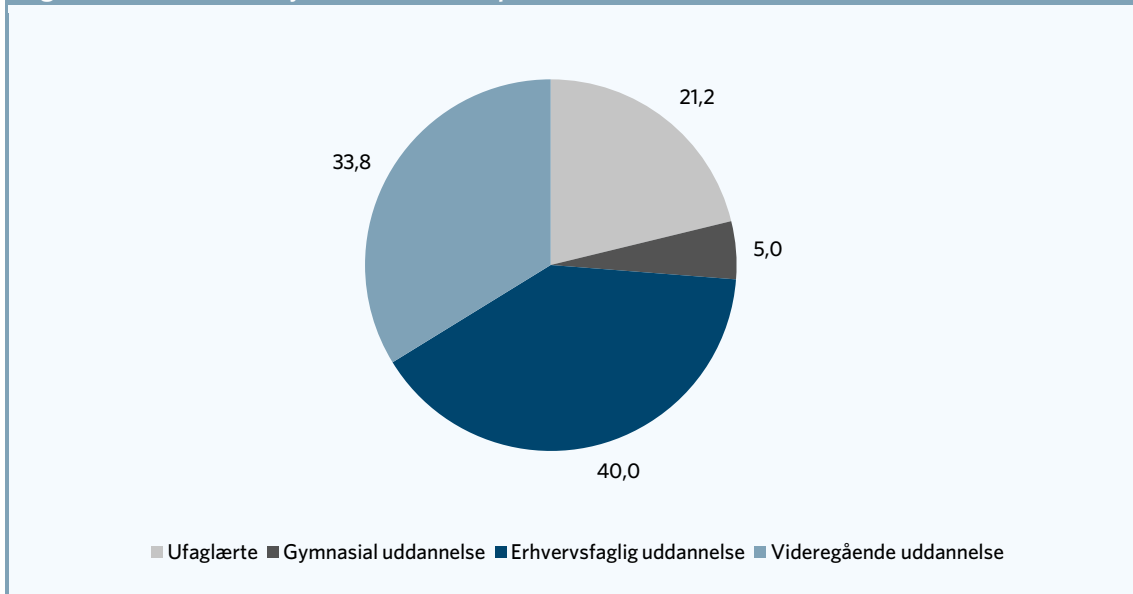
Privatøkonom	Kommunikationschef
Mie Dalskov	Janus Breck
Tlf. 33 55 77 20	Tlf. 33 55 77 25
Mobil 42 42 90 18	Mobil 40 61 34 38
md@ae.dk	jb@ae.dk

Forandringer på det ufaglærte arbejdsmarked

En femtedel af det danske arbejdsmarked har kun en uddannelse svarende til folkeskoleniveau.¹ Det ses af figur 1, der viser det danske arbejdsmarked fordelt på uddannelse. Det svarer til, at næsten 500.000 personer i arbejdsstyrken kun har en grundskoleuddannelse, og altså ikke nogen kompetencegivende uddannelse.

Det ufaglærte arbejdsmarkedet bliver ofte omtalt som ét samlet arbejdsmarked, hvilket giver anledning til forestillinger om, at de ufaglærte er en sammentømret gruppe, hvor alle ligner hinanden. Denne myte holder imidlertid langt fra. Som denne analyse viser, er mangfoldigheden på det ufaglærte arbejdsmarked rent faktisk temmelig stor.

Figur 1. Det danske arbejdsmarked fordelt på uddannelse

Anm.: Figuren viser arbejdsstyrken fordelt på højest fuldførte uddannelse. Den ufaglærte arbejdskraft er defineret som personer med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse samt personer med et uoplyst uddannelsesniveau.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Selvom andelen af ufaglærte er størst blandt de ældre generationer, er der stadig en del unge, der hvert år forlader folkeskolen uden at komme videre i uddannelsessystemet. Som det fremgår af tabel 1, er andelen af ufaglærte knap 10 procentpoint lavere blandt de 25-29-årige set i forhold til de 50-54-årige.

Tabel 1. Andel ufaglærte fordelt på generationer

	Ufaglærte	Befolkningen	Andel ufaglærte
	Antal pers.		Pct.
25-29 år	70.040	319.720	21,9
50-54 år	110.190	362.760	30,4

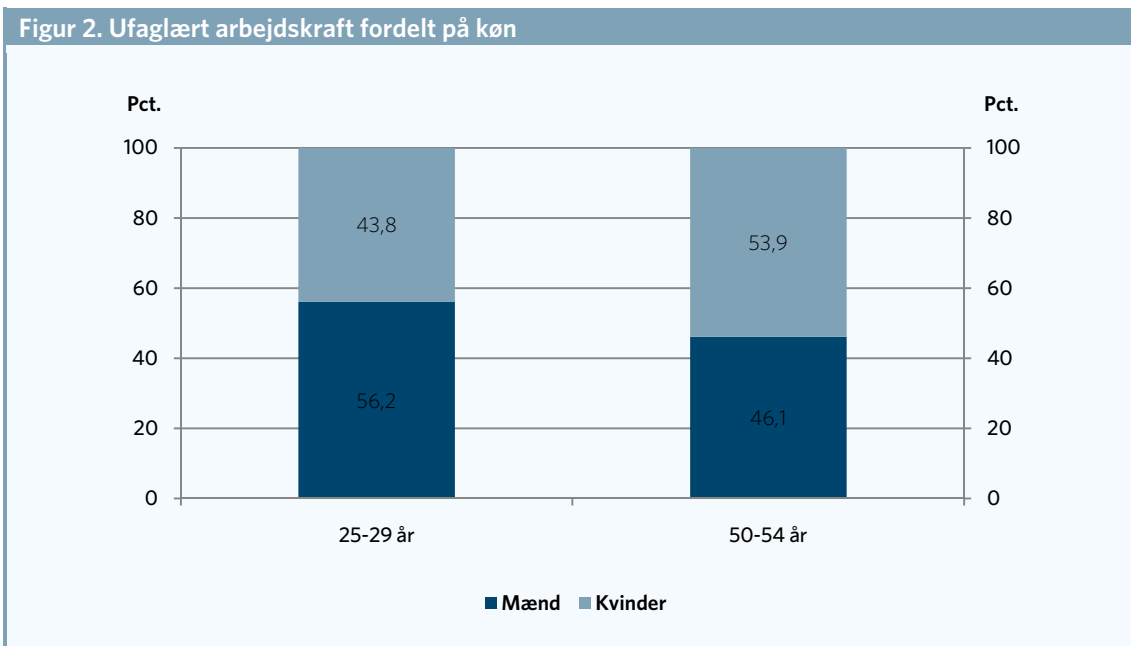
Anm.: Ufaglærte er defineret som personer i alderen 25-65 år, der ikke er i gang med en uddannelse og højest har folkeskolens afgangsprøve eller uoplyst uddannelse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

¹ Den ufaglærte arbejdskraft er i analysen defineret som personer med grundskolen som højeste fuldførte uddannelse samt personer med et uoplyst uddannelsesniveau. Det skal bemærkes, at voksen- og efteruddannelse ikke indgår i Danmarks Statistiks opgørelse af højeste fuldførte uddannelse. En ufaglært med f.eks. et AMU-kursus vil derfor stadig fremstå som ufaglært.

"De nye ufaglærte" er yngre mænd og indvandrere

Tidligere var hovedparten af ufaglærte kvinder. I dag tegner det omvendt til, at fremtidens ufaglærte i høj grad bliver mænd. Det fremgår af figur 2, der viser fordelingen af de unge og ældre ufaglærte på køn.

Blandt de ufaglærte i 50-årsalderen er over halvdelen kvinder, mens det omvendte gør sig gældende for de 25-29-årige. De yngre generationer af ufaglærte er fortrinsvis mænd, idet 56 procent af de ufaglærte under 30 år er mænd.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

En af de store ændringer på det ufaglærte arbejdsmarkedet er den etniske sammensætning. Tidligere var det fortrinsvis etniske danskere, der udgjorde hovedparten af den ufaglærte arbejdsstyrke. I dag er det, som tabel 2 viser, især indvandrere og efterkommere.

I den ældre generation har 9 ud af 10 dansk baggrund. Blandt de yngre generationer har blot 6 ud af 10 dansk oprindelse, mens mere end hver tredje er indvandrer eller efterkommer.

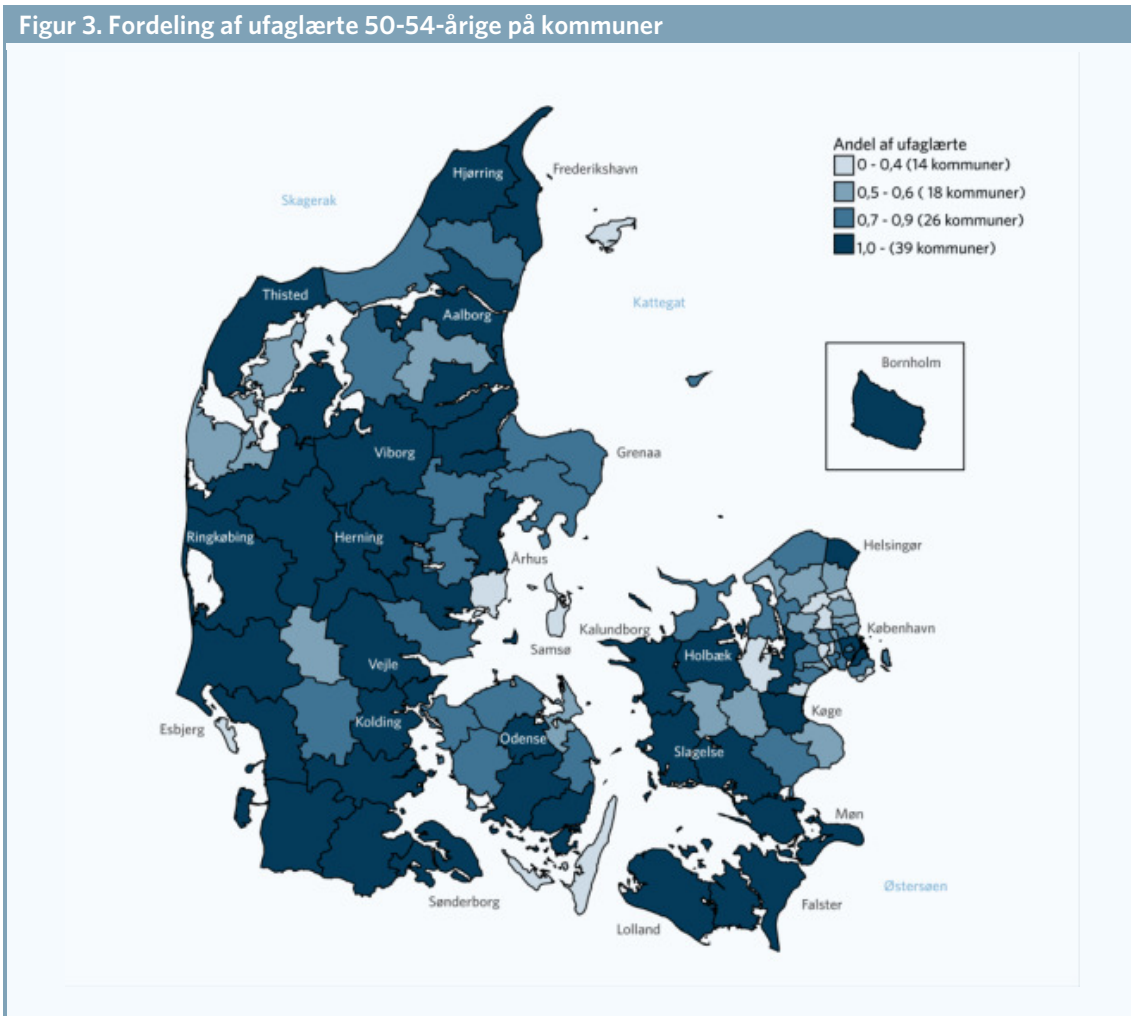
Tabel 2. Ufaglærte fordelt på herkomst

	25-29 år	50-54 år
	Pct.	
Danskere	62,2	90,9
Indvandrere	34,4	8,9
Efterkommere	3,4	0,2
I alt	100,0	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

"De nye ufaglærte" bor i storbyerne

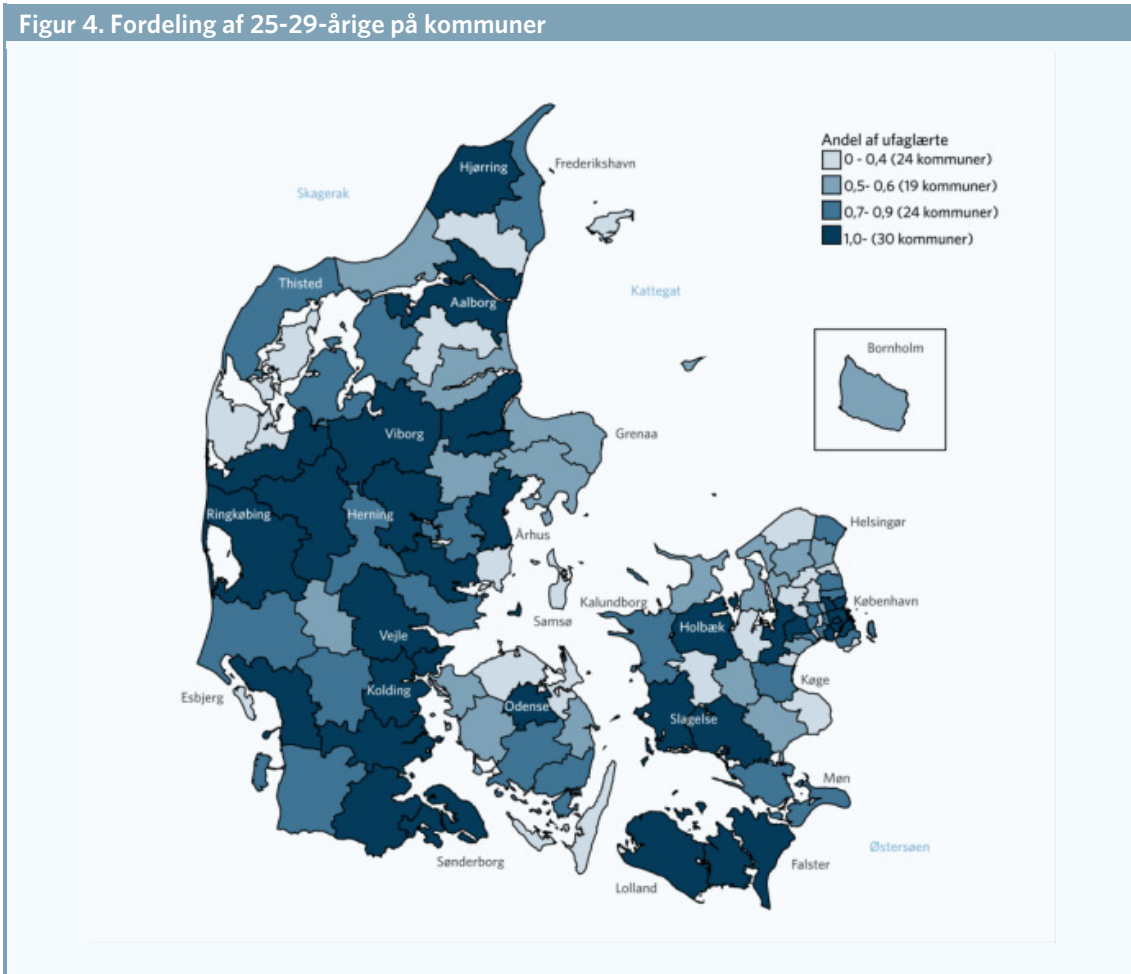
Tidligere tiders ufaglærte var spredt ud over Danmark. Figur 3 viser den geografiske fordeling af de 110.000 ufaglærte i 50-årsalderen. Som det ses, er der ikke stor forskel på, hvor de ældre ufaglærte bor. Kun omkring storbyerne, dvs. i Nordsjælland og i Østjylland, er der relativt få ufaglærte i 50-årsalderen.

Anm.: Kortet viser fordelingen af alle ufaglærte i alderen 50-54 år.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

Figur 4 viser, hvor "de nye ufaglærte" bor i landet. Som det fremgår, er det især i storbyerne, der bor mange ufaglærte under 30 år. Samlet set er koncentrationen af ufaglærte under 30 år langt mindre jævn end blandt tidligere generationer.

Udover i storbyerne er det især i yderkantsområderne som Sønderjylland, Vestjylland, Nordjylland, Sydfyn samt det sydlige Sjælland, hvor de unge ufaglærte bor. Omvendt er der få ufaglærte unge i Nordsjælland, i det østlige Jylland samt på Nordfyn.

Anm.: Kortet viser fordelingen af alle ufaglærte i alderen 25-29 år.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

Tabel 3 sammenfatter generationernes fordeling over landsdelene. Især i København er der stor forskel på andelen af ufaglærte mellem aldersgrupperne. Næsten hver femte af de ufaglærte under 30 år bor i København, mens det samme gælder knap hver tiende af de 50-54-årige.

Tabel 3. Fordeling af ufaglærte på alder og landsdele

	25-29-årige		50-54-årige	
	Antal pers.	Pct.	Antal pers.	Pct.
København by	13.700	19,6	10.100	9,2
Københavns omegn	7.400	10,5	8.900	8,1
Nordsjælland	3.900	5,6	6.700	6,1
Vest- og Sydsjælland	6.900	9,8	13.900	12,6
Østsjælland	2.000	2,9	4.000	3,7
Bornholm	400	0,5	1.200	1,1
Fyn	5.400	7,7	10.500	9,6
Syddjylland	8.800	12,6	16.900	15,4
Vestjylland	5.100	7,3	10.100	9,2
Østjylland	9.800	13,9	14.500	13,1
Nordjylland	6.700	9,6	13.400	12,1
I alt	70.000	100,0	110.200	100,0

Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

"De nye ufaglærte" arbejder i servicesektoren

Det er ikke kun baggrundssammensætningen på det ufaglærte arbejdsmarked, der har ændret sig. Mens de ufaglærte tidligere fandt arbejde i den offentlige sektor eller indenfor personlige tjenester, så har sammensætningen ændret sig således, at de yngre generationer af ufaglærte typisk er ansat i servicefagene.

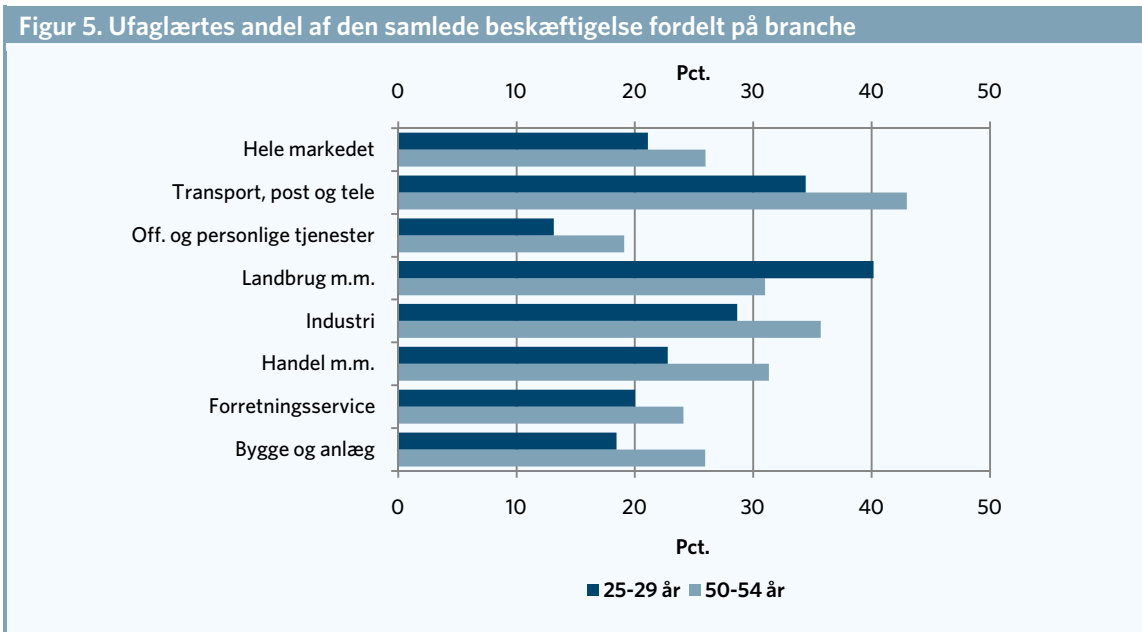
Tidligere var den ufaglærte beskæftigelse især koncentreret omkring industrien og den offentlige sektor. Dette ses i tabel 4, der viser fordelingen af de ufaglærte på brancher.

Tabel 4. Ufaglærte fordelt på brancher		
	25-29 år	50-54 år
	Pct.	
Bygge og anlæg	7,8	5,9
Energi- og vandforsyning	0,1	0,5
Finansiering og forretningsservice	16,5	13,2
Handel, hotel og restauration	22,6	14,4
Industri	17,7	19,5
Landbrug, fiskeri, råstofudvinding	5,8	3,0
Offentlige og personlige tjenester	18,5	32,0
Transport, post og tele	10,6	11,1
Uoplyst aktivitet	0,4	0,4
I alt	100,0	100,0

Anm: Der ses kun på ufaglærte i beskæftigelse, der ikke samtidig er i gang med en uddannelse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

Generelt er der i dag færre ufaglærte på arbejdsmarkedet end tidligere. Derfor udgør de ældre generationer en større andel af deres arbejdsmarked end tilfældet er blandt de unge. Især inden for transportsektoren og handelssektoren udgør de unge ufaglærte en markant mindre del end de ældre generationer.

Selvom hovedparten af de yngre ufaglærte er ansat indenfor handelssektoren, så udgør de unge ufaglærte knap 23 procent af de unge i branchen imod 31 procent for de 50-54-årige. Den eneste sektor, hvor de ufaglærte i dag udgør en større andel af beskæftigelsen end tidligere, er inden for landbruget. Dette ses i figur 5, der viser de ufaglærtes andel af den samlede beskæftigelse fordelt på branche.

Anm: Figuren viser andelen af ufaglærte i forhold til det samlede antal beskæftigede inden for hver aldersgruppe og brancher. Tallet 21,1 pct. for 25-29-årige betyder, at de ufaglærte i alderen 25-29 år udgør 21,1 procent af det samlede antal beskæftigede i samme aldersgruppe. Der ses kun på ufaglærte i beskæftigelse, der ikke samtidig er i gang med en uddannelse.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

Yngre ufaglærte er ansat som ekspedienter og rengøringsassistenter

Der er ligeledes forskel på, hvilke typer af job, som de ufaglærte varetager. Det ses af tabel 6, der viser ufaglærte fordelt på arbejdsfunktion. Blandt de yngre ufaglærte er der markant flere ansat inden for detailsalg samt service og omsorgsarbejde. Andelen blandt de yngre ufaglærte er således på 22 procent mod de 16 procent af blandt de 50-54-årige. Hver femte ufaglærte under 30 år er altså ansat i salgsarbejde eller inden for pleje og omsorg.

Samtidig er de ufaglærte i højere grad end tidligere ansat i job med maskin- og transportarbejde eller i manuelt arbejde, der ikke kræver særlige kvalifikationer. Andelen i manuelt arbejde, der indeholder anlægs-, renovations- og rengøringsarbejde, er vokset fra 23 til 27 procent over generationerne.

Omvendt er de yngre generationer af ufaglærte ikke nær så ofte ansat til at udføre kontorarbejde eller arbejde, der kræver viden på mellemniveau som for eksempel pædagogarbejde, sygepleje og undervisning. Dette kan skyldes, at uddannelseskravene er vokset inden for en række stillinger. Man kræver måske i højere grad end tidligere personale med formelle kvalifikationer.

	25-29-årige	50-54-årige
	Pct.	
Ledelse	3,3	2,9
Vidensintensivt arbejde på højt niveau	3,2	3,1
Vidensintensivt arbejde på mellemniveau	7,1	14,0
Kontorarbejde	8,5	16,2
Detailsalg, service- og omsorgsarbejde	21,9	16,3
- herunder salgsarbejde	7,3	2,2
- herunder omsorgsarbejde	14,6	14,1
Landbrugs- og gartneriarbejde	0,3	0,6
Håndværkspræget arbejde	9,4	6,7
Maskinarbejde el. transportarbejde	18,3	17,1
Andet manuelt arbejde	27,9	23,1
- herunder rengøring	13,4	10,0
- herunder i byggeriet	14,2	12,8

Anm: Der ses kun på ufaglærte i beskæftigelse, der har oplysninger om jobfunktion.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks statistiks registerdata, IDA(2008).

Hvem er i risiko for at ryge ud af arbejdsmarkedet?

AE's fremskrivninger for arbejdsmarkedet viser, at der frem imod 2019 vil være et overudbud af ufaglærte, mens der vil mangle personer med kompetencegivende uddannelser. Dette vil alt andet lige lægge et pres på det ufaglærte arbejdsmarked, således at der i fremtiden vil være flere ufaglærte end stillinger, der skal besættes.

Tabel 7 viser fremskrivningerne af arbejdsmarkedets strukturer. Som det ses, vil der være et underudbud på 45.000 faglærte samtidig med, at der vil være et overudbud på næsten 90.000 uden en erhvervskompetencegivende uddannelse. Det betyder, at mange ufaglærte vil være i fare for at miste deres arbejde de kommende år.

	Udbud	Efterspørgsel	Ubalance
	Ændring i 1.000 pers.		
Ufaglært	-102	-189	88
Gymnasial	46	12	34
Erhvervsuddannede	-52	-7	-45
Videregående uddannede	102	207	-105
I alt	-7	22	-

Kilde: AE-beregninger.

Med sigte på de fremtidige ændringer på arbejdsmarkedet er det interessant at undersøge, hvem der er i risikogruppen for at miste deres arbejde. Denne del af analysen er i praksis udført som en *klyngeanalyse*, der inddeler de ufaglærte i forskellige grupper.

Grupperne er konstrueret således, at de ufaglærte, der lægges i samme gruppe, ligner hinanden mest muligt. Den statistiske metode sørger for, at afstanden mellem de forskellige variable i hver gruppe minimeres, og på den måde samles de ufaglærte i nogle naturlige grupper.

Analysen har inddelt de ufaglærte i beskæftigelse i 8 grupper ud fra oplysninger om jobtype, branche, alder, køn, etnicitet, bopæl og antal års skolegang. Resultatet af klyngeanalysen ses i figur 6. Nedenfor følger en beskrivelse af gruppernes primære karakteristika.

Figur 6. Klyngeanalyse af ufaglærte i beskæftigelse

Grp. 1: Renovations- og transportarbejdere (7,6 pct.)

Unge mænd, der bor i hovedstaden. Næsten alle har 9-10 års skolegang. Gruppen, der har den højeste andel indvandrere og efterkommere. Typisk ansat indenfor renovation og transport såsom bustrafik, taxikørsel.

Grp. 2: Rengørings- og lagerarbejdere (20,7 pct.)

Fortrinsvis personer i alderen 50-59 år, der har under 9-10 års skolegang. Hovedparten bor i provinsen, og kvinder udgør lidt mere end halvdelen af gruppen. Mere end 8 ud af 10 udfører manuelt arbejde inden for f.eks. rengøring og lagerarbejde. Gruppen har den næsthøjeste andel indvandrere og efterkommere.

Grp. 3: Omsorgsarbejdere (9,1 pct.)

Typisk kvinder i 50'erne, der bor på landet. De fleste har mindre end 9-10 års skolegang, og er ansat i den offentlige sektor. De typiske jobfunktioner er dagplejemødre, pædagogmedjælpere samt social- og sundhedsarbejde.

Grp. 4: Unge ufaglærte mænd (15,1 pct.)

Hovedsageligt mænd i 30'erne, der bor i provinsen. Næsten alle har 9-10 års skolegang. Beskæftigelse indenfor flere brancher, men byggeriet og landbruget er klart overrepræsenteret i gruppen.

Grp. 5: Landmænd og arbejdsmænd (16,8 pct.)

Mænd over 50 år, der har under 9-10 års skolegang og bor i provinsen. Landbruget og byggeriet er dominerende, men også transportsektoren udgør en pæn andel. De typiske jobfunktioner er manuelt arbejde som f.eks. anlægsarbejde eller landmandsarbejde.

Grp. 6: Ufaglærte i 40'erne (14,1 pct.)

Ufaglærte af begge køn i 40-årsalderen (89 pct.), der bor i provinsen. Den gruppe med flest, der har 9-10 års skolegang, og næsten alle er danskere. Mange forskellige brancher er repræsenteret, men primære arbejdsfunktion er manuelt arbejde (75 pct.) indenfor rengøring, omsorg eller byggeriet.

Grp. 7: Industrierbejdere (11,5 pct.)

Mænd over 40 år, der bor i provinsen eller på landet. To-tredjedele har 9-10 års skolegang. Næsten alle arbejder med betjening af maskiner i industrien f.eks. i fødevarer- eller jern/metal -industrien. 9 ud af 10 arbejder i industrien.

Grp. 8: Kontoransatte (5,2 pct.)

Kvinder på 40-60 år, der bor i hovedstaden, og er ansat på kontor indenfor postvæsenet, detailhandlen eller banker og sparekasser. Næsten alle har 9-10. klasses afgangsprøve. 8 ud af 10 ansat indenfor handel og service.

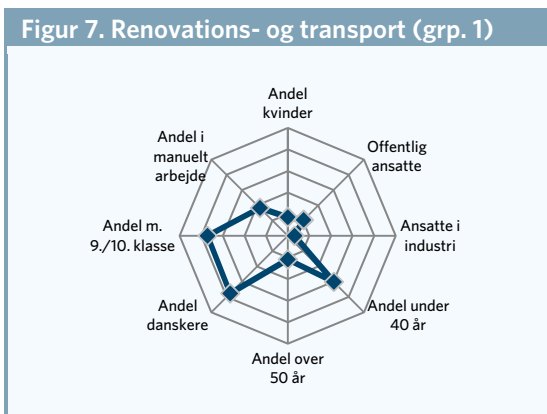
Anm.: Figuren viser resultaterne af en klyngeanalyse blandt ufaglærte i beskæftigelse. Hver gruppe er beskrevet med de primære karakteristika. Analysen er udført i STATA ud fra en stikprøve på 25 pct. af ufaglærte i beskæftigelse i 2008 (ca. 120.000 observationer). Analysen er lavet på baggrund af variablene: Køn, alder, herkomst, bopæl, branche, arbejdsfunktion og antal års skolegang.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008) samt kørsler i STATA.

Renovations- og transportarbejdere (Grp. 1)

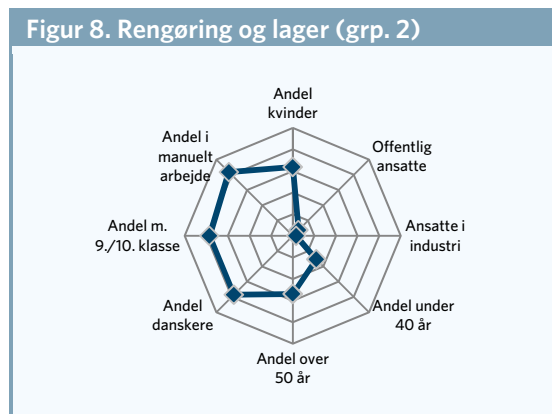
Den første gruppe i analysen udgør ca. 8 procent. Der er tale om unge mænd, der bor i Hovedstaden. Hver tredje i gruppen er under 30 år, og langt de fleste har en grundskoleuddannelse på 9-10-klasesniveau. De typiske arbejdspladser er inden for renovation og transport som f.eks. buschauffører, taxichauffører og skraldemænd. Restauranter og vikarbureauer er ligeledes højt repræsenteret. Hver fjerde i gruppen har anden herkomst end dansk, hvilket er den højeste andel blandt alle grupperne. Gruppen har den laveste andel ansatte inden for manuelt arbejde.² En række af de væsentligste baggrundskarakteristika for gruppe 1 er vist i figur 7.

Rengørings- og lagerarbejdere (Grp. 2)

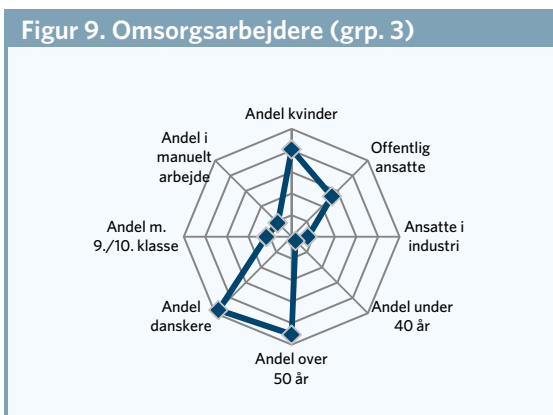
Anden gruppe udgør med sine 21 procent den største andel af det ufaglærte arbejdsmarked. Gruppen består fortrinsvis af personer over 50 år, der bor i provinsen, dvs. byer uden for hovedstadsområdet. Lidt over halvdelen er kvinder, og der er generelt få med 9-10. klasses afgangsprøve. De typiske arbejdspladser er servicefag såsom rengøring og vikarbureauer eller handels- og transportbranchen. Mere end 8 ud af 10 er ansat i job, hvor de udfører manuelt arbejde som f.eks. rengørings-, lager- eller servicearbejde. Det er den højeste andel af personer med manuelt blandt grupperne. Andelen af personer med anden etnisk herkomst er næststørst i denne gruppe. De primære karakteristikkfaktorer for denne gruppe ses af figur 8.

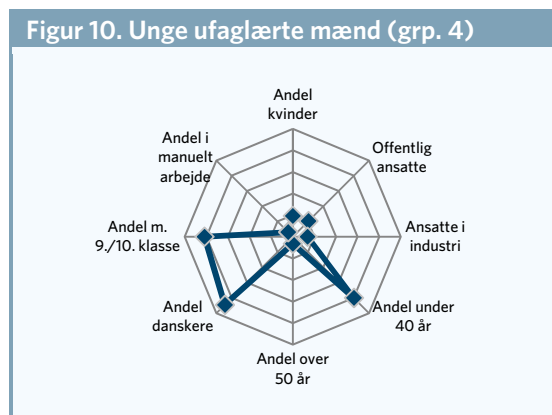
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

² I Danmarks Statistik registerdata er der oplysninger om arbejdsfunktion alt efter arbejdsområde. Hovedgrupperne er "ledelse", "Videnstungt arbejde på højt niveau", "Videnstungt arbejde på mellemniveau", "Kontorarbejde", "Detailsalg, service og omsorgsarbejde", "Landbrugsarbejde", "Håndværkspræget arbejde", "Maskin- og transportarbejde" og "Andet arbejde", der ikke kræver særlige kvalifikationer.

Omsorgsarbejdere (Grp. 3)

Gruppen udgør 9 procent og består fortrinsvis af kvinder i 50'erne, der bor på landet. Langt de fleste har mindre end 9-10 års skolegang, og den offentlige sektor er den største arbejdsplads. De typiske jobfunktioner er dagplejemødre, pædagogmedhjælpere samt social- og sundhedsarbejde.

Unge ufaglærte mænd (Grp. 4)

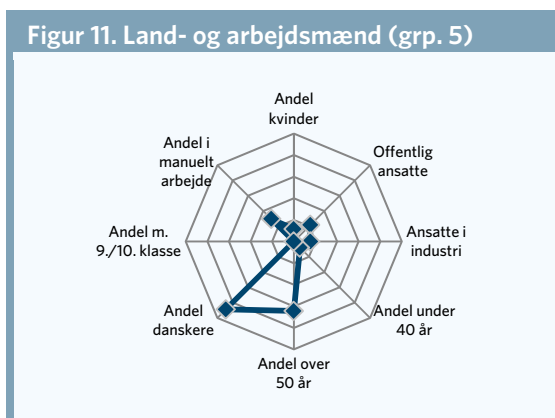
Gruppen udgør 15 procent af det ufaglærte arbejdsmarked, og består primært af unge mænd i 30'erne, der bor uden for hovedstadsområdet. Næsten alle har 9-10 års skolegang, og de typiske arbejdspladser er inden for byggeriet (20 pct.) og transportsektoren (9 pct.), men også landbruget udgør en forholdsvis stor andel. Denne gruppe har også en del ansat indenfor forsvaret.

Landmænd og arbejdsmænd (Grp. 5)

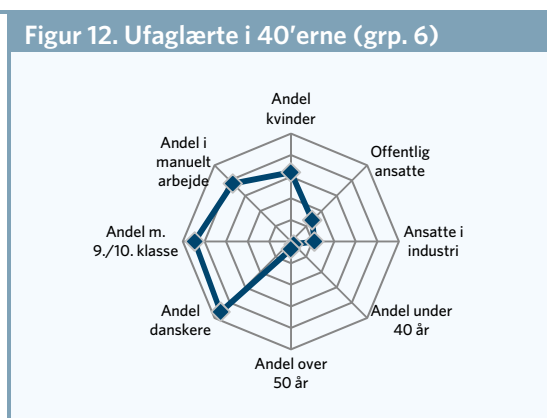
Den femte gruppe udgør 17 procent af det ufaglærte arbejdsmarked, og består næsten udelukkende af mænd over 50 år, der bor i provinsen dvs. i byer udenfor Storkøbenhavn, og har mindre end 9-10 års skolegang. Landbruget (11 pct.) og byggeriet (17 pct.) er - som i gruppe 4 - de dominerende erhverv, men også transportsektoren (9 pct.) udgør en større del. De typiske arbejdsfunktioner er manuelt arbejde inden for byggeriet og fremstillingssektoren samt transport- og anlægsarbejde som f.eks. kloakarbejder eller pedeller.

Ufaglærte i 40'erne (Grp. 6)

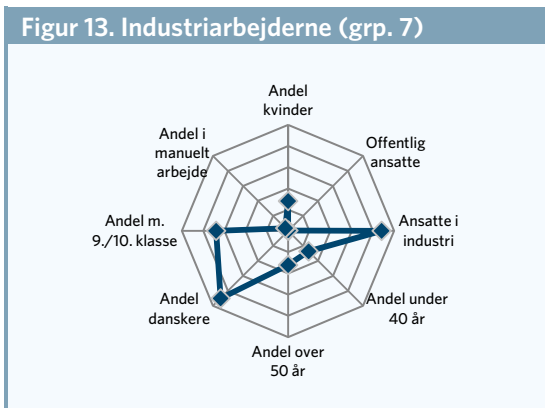
Gruppen udgør 14 procent og består primært af ufaglærte i 40'erne. Gruppen adskiller sig primært grundet den snævre aldersfordeling, idet 89 procent personer er i alderen 40-49 år. Dette gør, at andelen af personer med 9-10 års skolegang er høj. 9 ud af 10 har dansk baggrund, og kvinder udgør lidt over halvdelen. Mange forskellige brancher er repræsenteret, men alle udfører en eller anden form for manuelt arbejde. Blandt mændene er de typiske jobfunktioner manuelt arbejde i byggeriet samt rengørings- og renovationsarbejde. Blandt kvinderne er de typiske jobs: Børnepasning, rengøring og køkkenmedhjælp.

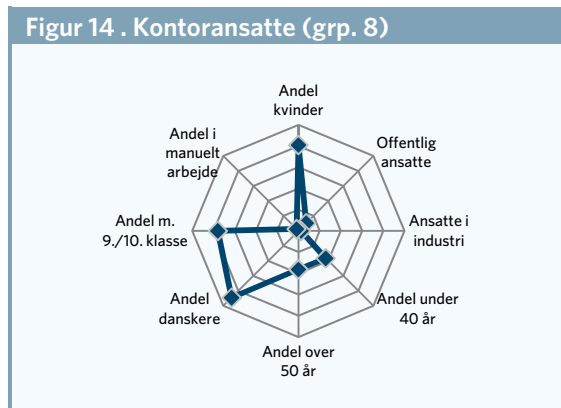
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Industrierbejdere (Grp. 7)

Gruppen udgør 12 procent. Næsten alle arbejder i industrien med betjening af maskiner. Der er typisk tale om mænd over 40 år, der bor i provinsen, dvs. i byer uden for hovedstadsområdet. Lidt over halvdelen har 9-10 års skolegang, hvilket er lidt mere end den gennemsnitlige andel for alle ufaglærte. Langt de fleste arbejder inden for jern- og metalindustrien (35 pct.), men også fødevarerindustrien (22 pct.) og den kemiske industri (9 pct.) er overrepræsenteret.

Kontoransatte (Grp. 8)

Den mindste gruppe udgør blot 5 procent. Gruppen består næsten udelukkende af danske kvinder i 40-60-årsalderen, hvilket ses af figur 14. Næsten alle arbejder på kontor, og de fleste bor i Hovedstaden. De typiske arbejdspladser er postvæsenet, banker eller detailhandlen. Stort set alle har 9-10 års skolegang.

Uddannelse er løsningen, hvis ikke de ufaglærte skal tabes

Som analysen viser, består det ufaglærte arbejdsmarked af mange forskellige jobtyper og ikke mindst mange forskellige personer. Det er ikke kun fabriksarbejdere eller dagplejemødre, der er ufaglærte, men også kontoransatte, landmænd og serviceansatte. En del af forklaringen på den store mangfoldighed er den udvikling, som det ufaglærte arbejdsmarked har gennemgået.

Blandt de yngre generationer af ufaglærte er det især job i servicesektoren, der er overrepræsenteret, mens det blandt de lidt ældre generationer er industri- eller håndværksarbejde samt offentlige ansættelser. Dette er sket som en del af den generelle udvikling på arbejdsmarkedet, hvor man i nogle sektorer har måttet lukke en del af arbejdspladser og erstattet dem med mere videnstunge jobfunktioner. Dette har medvirket til, at en stor del af de ufaglærte job i dag skal findes i servicesektoren som f.eks. pleje, pasning, salg og service.

AE's fremskrivninger på arbejdsmarkedet viser som sagt, at der kommer til at mangle mere end 150.000 personer med en kompetencegivende uddannelse samtidig med, at der er et overudbud af ufaglærte på knap 90.000 personer frem imod 2019. Der bliver med andre ord kamp om de ufaglærte arbejdspladser, da der er mange flere ufaglærte end der er brug for.

Der er med andre ord mange grupper, der risikerer at gå en usikker fremtid i møde på arbejdsmarkedet, når der bliver kamp om de ufaglærte arbejdspladser. Det er især de yngre generationer, der kommer til at mærke de strukturelle skift på arbejdsmarkedet, og dermed kan komme til at stå som tabere i fremtiden. Derfor er det vigtigt, at der allerede nu tænkes i uddannelse og opkvalificering af den ufaglærte arbejdsstyrke. Dette gælder både de nye generationer – men også de ufaglærte, der allerede er på arbejdsmarkedet.

Selvom der er sket markante skift på det ufaglærte arbejdsmarked i løbet af de seneste 30 år – som analysen har vist – så er der stadig mange, der ikke har fået sig en uddannelse, og er trådt direkte ud på arbejdsmarkedet efter folkeskolen.

Løsningen er, at alle unge skal sikres en uddannelse efter folkeskolen. Ingen ung under 18 år skal være på arbejdsmarkedet uden at være i gang med en uddannelse. Uddannelse er en guldrandet investering både for den enkelte og for samfundet, dels fordi de uddannede har en højere produktivitet, og dels fordi personer med uddannelse har en langt bedre arbejdstilknytning. Der er altså god mening i at sikre, at ingen forlader folkeskolen uden at tage en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse efterfulgt af en videregående uddannelse. Blandt de ufaglærte, der allerede er på arbejdsmarkedet, er løsningen opkvalificering og videreuddannelse samt en aktiv arbejdsmarkedspolitik, der sørger for at hjælpe de ledige til det rette job.

Problemet med denne plan er, at udviklingen de seneste år er gået i den gale retning. Hver fjerde 26-årig har i dag ingen uddannelse udover folkeskolen, og på den måde ender hvert år op imod 12.000 unge i gruppen af ufaglærte, der går et usikkert arbejdsliv i møde. Regeringen er med andre ord langt fra sin egen målsætning om, at 95 procent af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse i 2015. I stedet for den målsætning – der tydeligvis ikke kan nås inden for 5 år – foreslår AE, at der indføres obligatoriske ungdomsuddannelser, således at man sikrer, at det laveste uddannelsesniveau i fremtiden mindst er en ungdomsuddannelse.